

Annelize van Rooyen. *Die Afrikaanse Naamboek*, 1ste uitgawe, 2de druk 1995, 121 pp. ISBN 1 874901 18 X. Kaapstad: Queilleries-Uitgewers. Prys R44,95.

1. Die boek is gerig op die populêre mark. Dit merk mens onder andere uit die feit dat daar deurentyd in die boek sprake is van meisie- en seunsname, nie van mans- en vrouename nie. Dit merk mens ook uit die feit dat die meisiesname die eerste sowat 70 bladsye beslaan en gevolg word deur sowat 50 bladsye wat aan seunsname gewy is. (Vir die leek: Afrikaanse vrouename IS baie meer as mansname.)

'n Akademiese graad van hoë wetenskaplikheid moet mens dus nie verwag nie. As mens dit in ag neem, is Annelize van Rooyen (voortaan AvR) se *Die Afrikaanse Naamboek* 'n baie verdienstelike aanwinst op die boekrak.

2. Die boek bevat sowat 700 leksikografiese artikels oor voornaamgroepe, georden onder 'n hoofvorm. In hierdie artikels — of as alfabeties geordende verwysings na hierdie artikels — word daar meer as 4 500 Afrikaanse voorname en "variante en afleidings" aangegee. Dit is 'n groot oes.

Buitendien is kassies van sowat 'n halfbladsy gewy aan elk van die volgende onderwerpe: die registrasie van 'n geboorte, aanneming, (geboorte) buite die grense van die land, naamskat uit die Oudheid, die doop, hoe om 'n naam te verander, Germane vereer die natuur, modename, skuilname, die Griekse patroon van naamgewing, professionele name, patriotiese name, wat is jou nommer?, eienaardige name, so Afrikaans as kan kom, die Romeinse mitologie, byname, wat beteken beroemdes se name, die Griekse mitologie, die Germaanse mitologie ('n hele bladsy lank), Stefanus gaan op reis, en name wat iets gedenk.

Hierdie gekaste inligting maak die boek uniek in Afrikaans. Dit is inligting wat nêrens anders byeen is in Afrikaans nie.

3.1 Daar is bedenkinge teen *Die Afrikaanse Naamboek* wat geopper moet word. Maar die bedenkinge moet teen die agtergrond van die eerste paragrawe van my resensie gesien word.

3.2 In die *Voorwoord* sê AvR die Afrikaanse naamskat kom hoofsaaklik uit vier bronne: "die Bybel, die Germaanse, die Griekse en die Romaanse naamskat." Gelukkig word dié "Romaanse" darem "Latyn" in die kassie op p. 26. Dit is naamlik nie die Romaanse naamskat nie, maar die Romeinse.

Hierdie foutjie is tipies van die hele boek — daar is oral geringe mistastings.

3.3 Dit is vir my as Afrikaanse naamkundige glad nie duidelik waarom sekere name, "variante en afleidings", wel opgeneem is, en ander nie. Eksemplaries kyk ek na *Gaynor* en *Gail* in dié verband.

Gaynor is die trefwoord van 'n mooi 10-reël-artikel. Maar van *Gail* en sy "variante en afleidings" is geeneen in *Die Afrikaanse Naamboek* opgeneem nie. Hoe is die behandelde name uitgekies? En waarom is die weggelatenes wegge-laat?

Uit my studie van die frekwensie van voornamen in Afrikaans is dit baie duidelik dat *Gail* (in sy variante spellings) 'n baie hoër frekwensie as *Gaynor* het onder Afrikaanse mense jonger as 41.

Die keuse van behandelde eienamen skep 'n skewe beeld van die Afrikaanse voornaamskat.

3.4 Gevalle waarvan mens, wetenskaplik gesproke, maar ook populêr-wetenskaplik gesproke, sou verwag dat hulle op parallelle wyse behandel moet word, is nie altyd so behandel nie.

'n Voorbeeld. In die baie gevalle waar vrouename afleidings van grondliggende mansname is, word dit wel so aangedui. By *Flavia* — wat nou ook nie juis 'n frekwente vrouenaam in Afrikaans is nie — word geskryf: "Die vroulike vorm van *Flavius*. Sien *Flavius*." Onder *Johanna* word die manlike herkoms en die etimologie gegee. Maar onder *Frederika* word geen melding gemaak van die feit dat dit 'n vervrouliking van *Frederik* is nie (hoewel *Frederik* 'n inskrywing aan die seunsname-kant is). Onder *Salome* word geen melding gemaak van die feit dat dit 'n vervrouliking van *Salomo(n)* is nie.

3.5 Die keuse van hoofvorme van voornamen — in teenstelling tot "variante en afleidings" — skep 'n skewe beeld van die Afrikaanse naamskat.

Een voorbeeld: die artikel onder die trefwoord **Salmon**.

"**Salmon** 'n Hebreeuse naam afgelei van die woord *s'alôm* (vrede), dit wil sê 'vreedsame'.

Variante en afleidings: Salamon, Salie, Salman, Salomo, Salomon, Sol, Sallie, Solomon."

Op watter grond(e) is die trefwoord **Salmon** verkies? Waarom nie die meer frekwente *Salomon* nie? En waarom is die noemnaam *Sol* wat in Afrikaans byna totaal onbekend is, wel vermeld, maar die baie meer bekende *Sallie* nie?

Hierdie soort vraag kan mens onder byna elke naamartikel vra.

3.6 Hier en daar is daar flagrante misvattinge. Daar is byvoorbeeld onder die seunsname 'n artikel wat so lui:

"**Roan** Vermoedelik 'n baie ou Gotiese naam afgelei van die woord *runa*, wat 'geheim' beteken.

Variante en afleidings: Roann, Ruan."

Roan — wat weens uiters lae frekwensie nie opname verdien in 'n beperkte Afrikaanse voornaamwoordeboek nie — het weinig met Goties te make. Dit is

'n afwykende spelling van die Britse *Rowan*. En *Roann* is verdefliging van *Roan*. *Ruan*, aan die ander kant, word nie "róú-win" uitgespreek nie, maar "róé-ann", en het niks met *Roan* of *Roann* te make nie. Dit is 'n afgekort- samegestelde neologisme uit *Rudolf* en *Johannes*.

3.7 'n Groot gemis in *Die Afrikaanse Naamboek* is dat dit nie die naamskat onder die Afrikaanse Moesliemmense behandel nie. Mens soek byvoorbeeld verniet na gewone name soos *Ayesha*, *Ismail*, *Sharifa*, *Nabuweya* en *Gabiba*.

Selfs wanneer hulle verwant is aan nie-Moesliem-name, makeer hulle totaal. Onder **Abraham** word die Moesliemnaam *Ibrahim* (en variante) byvoorbeeld nie vermeld nie en onder **Jacobus** nie die Moesliemnaam *Yakoob* (en variante) nie.

4. Ten slotte, net dit. Dit is goed dat daar na jare se relatiewe droogte weer 'n Afrikaanse voornaamboek op die mark is wat veel meer is as net "Wat noem ek my babatjie?" Ek beveel *Die Afrikaanse Naamboek* aan vir elke geïnteresseerde in name, en vir alle professionele mense wat naamgewende ouers moet bystaan.

Johan Combrink
Stellenbosch
Suid-Afrika